Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0225U002947

Державний реєстраційний номер: 0122U000285

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-04-2025

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Розробка науково-методологічних засад дослідження, опрацювання бібліографії, історіографії та джерел, написання наукових статей та монографій.

Початок етапу: 01.2022

Закінчення етапу: 12.2024

Вид звітного документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, буд. 4, м. Київ, 01001, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442796362, 380442785278

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія наук України

Код за ЄДРПОУ: 00019270

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 54, м. Київ, 01061, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442343243

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрям фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6541030

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 10043.000

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Україна в умовах "перебудови" 1985 - 1991 рр.: практики соціального оновлення

Назва роботи англійською:

Ukraine in the conditions of "perestroika" 1985-1991: social renewal practices.

Реферат українською:

Аналіз процесів соціального оновлення під час трансформацій «перебудови» є важливим напрямком дослідження, адже цей період став ключовим етапом в історії України, що започаткував радикальні зміни у політичній, економічній та соціокультурній сферах. Соціальна історія України 1985–1991 рр. містить значний обсяг недостатньо досліджених тем, що можуть слугувати основою для об'єктивного висвітлення подій недавнього минулого. Досвід «перебудови» демонструє приклади подолання ідеологічного впливу, коли суспільство поступово звільнялося від комуністичних міфів, переосмислюючи існуючі суспільні практики. Мета НДР – в контексті соціальної історії проаналізувати політичні, економічні, етнонаціональні, культурні та інші зміни, що відбувалися в Україні у 1985–1991 рр. Досліджено фактор незавершеності реформ періоду «перебудови» як одного із передумов агресії Росії проти України, окреслено науково-теоретичні висновки феномену «перебудови». Підсумково доведено, що агресія Росії проти України частково обумовлена історичними та політичними факторами, коріння яких сягає незавершених процесів періоду «перебудови». Авторські дослідження також торкнулися конкретних актуальних тогочасних проблем. Як-то, недовіра та невдоволення людей та спільнот в практиках опору змінам; соціальні стратегії та практики номенклатури; новітні форми існування як-то: кооперативний рух, стихійні базари тощо; релігійна ситуація в УРСР та трансформації радянського архетипу ; роки «перебудови» в житті сільських громад; соціально-політичні і технологічні передумови аварії на ЧАЕС; державний "антисіонізм". За результатами досліджень опублікована колективна монографія й ще 112 текстів. З них 10 у збір. наук. пр. індексованих у наукометр. базах Scopus і WoS, 21 – у збір. наук. пр. категорії Б. 21 публікація здійснено іноземними мовами.

Реферат англійською:

The analysis of the processes of social renewal during the transformations of “perestroika” is an important area of research, as this period became a key stage in the history of Ukraine, initiating radical changes in the political, economic, and socio-cultural spheres. The social history of Ukraine in 1985–1991 contains a significant amount of insufficiently researched topics that can serve as the basis for objective coverage of the events of the recent past. The experience of “perestroika” demonstrates examples of overcoming ideological influence, when society gradually freed itself from communist myths, rethinking existing social practices. The purpose of the research is to analyze, in the context of social history, the political, economic, ethno-national, cultural, and other changes that took place in Ukraine in 1985–1991. The factor of incompleteness of the reforms of the “perestroika” period as one of the prerequisites for Russia’s aggression against Ukraine is investigated, and the scientific and theoretical conclusions of the “perestroika” phenomenon are outlined. In conclusion, it is proven that Russia's aggression against Ukraine is partly due to historical and political factors, the roots of which go back to the unfinished processes of the "perestroika" period. The author's research also touched on specific topical problems of the time. For example, distrust and dissatisfaction of people and communities in the practices of resistance to change; social strategies and practices of the nomenclature; new forms of existence such as: cooperative movement, spontaneous bazaars, etc.; religious situation in the Ukrainian SSR and transformations of the Soviet archetype; years of "perestroika" in the life of rural communities; socio-political and technological prerequisites of the Chernobyl accident; state "anti-Zionism". Based on the results of the research, a collective monograph and another 112 texts were published.

Індекс УДК: 94, 94(477):32+316.4 "1985/1991"

Коди тематичних рубрик:03.09

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Даниленко Віктор Михайлович

Науковий ступінь: д.і.н.

Вчене звання: член-кор.

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Колективна монографія та наукові статті з теми «Україна в умовах "перебудови" 1985–1991 рр.: практики соціального оновлення»

Назва НТП англійською: Collective monograph and scientific articles on the topic "Ukraine in the conditions of "perestroika" 1985–1991: practices of social renewal"

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методи, теорії, Аналітичні матеріали, нові наукові знання, викладені в публікаціях

Галузь застосування: історичні науки, сфера внутрішньої політики

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Реалізація завдань дослідження відбувалася через підготовку планових текстів, створення колективної монографії, написання статей у фахових виданнях, а також через представлення результатів на наукових заходах, зокрема міжнародного рівня. Основні результати відображені в колективній монографії «Українське суспільство у 1960-х – 1980-х рр. Історичні нариси», у статтях, опублікованих у двох випусках збірника «Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика», а також у низці інших публікацій у наукових збірниках, матеріалах конференцій і довідкових виданнях. З-поміж 112 опублікованих текстів – 10 у збірниках наукових праць індексованих у наукометричних базах Scopus і WoS, 21 – у збірниках наукових праць категорії Б. 21 публікація здійснено іноземними мовами. На основі виконання трирічної теми було підготовлено наукові матеріали загальним обсягом 170,13 друкованих аркушів.

Соціально-економічна спрямованість НТП: поширення знань щодо соціальної історії, повсякдення, соціальної структури суспільства, її минулого, сучасного й майбутнього

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: впроваджено і впроваджується

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2022

Закінчення етапу: 12.2024

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обгрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси: Колективна монографія / Відп. ред. В. Даниленко; Упор.: В. Крупина, М. Смольніцька. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2021. 959 с.; Даниленко В. Степан Смаль-Стоцький. «Заслужений перед усією Україною». Київ: Парламентське видавництво, 2023. 335 с. (співавт. О. Добржанський); Спомин про Ржищівську юність. Образки / уклад.: В. Даниленко, М. Смольніцька. Київ: Парламентське видавництво, 2024. 184 с.

Віктор Михайлович Даниленко: Біобібліографічний покажчик / Вступ. слово: С. Кульчицький; Упор.: Н. Васильєва, М. Смольніцька. Київ: Інститут історії України НАН України, 2023. 244 с.; Маньковська Р.В. Інноваційні підходи у вищій туристичній освіті. Напрями удосконалення соціально-гуманітарних відносин в сучасних умовах розвитку України і світу. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С. 405–431. (співавт. Бабушко С.)

Марочко В. Ідеологема «загальносоюзний голод»: інтерпретаційне заперечення Росією Голодомору-геноциду в Україні. Росія-Україна: зради, союзи, війни. Львів-Тернопіль: Вид-во «Лібра Терра, 2024. С. 422–434; Бондарчук П. М. Греко-католицька церква в УРСР в умовах тоталітаризму (середина 1940-х – середина 1980-х років). Держава і церква: Історичні, філософські і політико-правові аспекти (State and church: historical, philosofical and political aspects). Рига: Baltija Publishing 2024. С. 27–61.

Даниленко В.М. Війна як спроба реваншу за програне минуле. Російсько-українська війна: сучасні та історичні контексти, компаративні ретроспекції. Панельна дискусія «Війна Росії проти України 2014–2022 рр.: історична ретроспектива і спроби наукової рефлексії» (Київ, 19–20 травня 2022 р.). Укр. істор. журнал, 2022. № 4. С. 9–12; Стяжкіна О. «Червоні злодії» Другої світової: витоки, практики й наслідки мародерства радянських військовослужбовців. Укр. істор. журнал. 2022. № 3. С. 14–28.

Stiażkina, O. “Polacy - „minusowcy” na sowieckiej Ukrainie (lata dwudzieste – początek lat trzydziestych XX w.). Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej, 2022. 15. С. 203–228. (співавт. Wrońska, T.); Mankovska R. Visual construct In museum practices/ East European Historical Bulletin. Drohobych: Publishing House “Helvetica”, 2022. Issue 23, p. 195–204. (in co-authorship with Babusko S.).

Mankovska R. Digital Marketing Tools for Managing the Development of Park and Recreation Complexes. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security. VOL.22 No.5, May 2022. P. 154–162. (in co-authorship with Chaikovska M. ets.); Марочко В. «Остфоршунг» і Голодомор: традиції і стратегії німецькомовної історіографії. Укр. істор. журнал. 2023. № 1. С. 180–196.

Даниленко В. М. Хрущовська «десталінізація» в інтерпретації Роберт Конквеста. Східноєвропейський історичний вісник. 2024. Вип. 32. С. 90–99. (співавт. Борзов С.); Бондарчук П. М. Відродження Української автокефальної православної церкви (1989–1991 рр.). Укр. істор. журнал. 2024. Вип. 5. С. 131–134.

Stiazhkina O. "Kilometres 51 and 101: The Development of Soviet Residency and Banishment Policies in Ukraine, 1917–1940," Europe-Asia Studies, Taylor & Francis Journals, vol. 76(8). P. 1253–1279. (співавт. Vronska T., Jones P.); Стяжкіна О. «Почастішали випадки відмови…»: низова мережа секретних співробітників КДБ УРСР в умовах системної кризи 1985–1991 рр. Укр. Істор. журнал. 2024. № 6. С. 192–199.

Mankovska R. Digital Marketing Tools for Managing the Development of Park and Recreation Complexes. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security. VOL.22 No.5, May 2022. P. 154–162. (in co-authorship with Chaikovska M. ets.); Марочко В. «Остфоршунг» і Голодомор: традиції і стратегії німецькомовної історіографії. Укр. істор. журнал. 2023. № 1. С. 180–196.

Марочко В. Життєва драма агронома С.Соснового: «штучний голод», окупація, арешт. З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. 2022. № 1. С. 197–224; Марочко В. Українські «куркулі» – жертви більшовицької політики соціал-шовінізму. Український селянин. Зб. наук. пр. 2022. Вип. 27. С. 54–60; Стяжкіна О. Поручкалися з інопланетянами»: нормалізація ірраціональної картини світу в підрадянській Україні часів «перебудови».

Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія. 2022. Вип. 41. С. 60–72.

Mankovska R. Humanitarian Mission of Local History Museums in the Society: Ukraine's Experience. Краєзнавство. 2022. № 1–2. С. 40–47. (співавт. Бабушко С та ін.); Маньковська Р.В. Краєзнавча варта в умовах воєнного стану. Краєзнавство. 2022. № 1–2. С. 64–66; Безлюдна І.В. «Медико-санітарні умови життя дітей у дитячих будинках УРСР (1945 – перша половина 1950-х рр.)» Наук. записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер: Історія. Вип. 41. 2022. С. 44–51.

Даниленко В.М. Сучасна росія: ностальгія за імперією та спроби політичного й культурного реваншу. Народна творчість та етнологія. № 3. Київ, 2023. С.50–54; Бондарчук П.М. Релігійне життя греко-католиків Галичини та Закарпаття в умовах радянської тоталітарної спадщини (середина 1940-х – середина 1960-х років). Краєзнавство, 2023. Вип. 1–2. С. 89–101. (у співавт. О. Шамрай).

Стяжкіна О. В. "Неповерненці" перебудови: сценарії втечі та владний контроль в УРСР. Наук. записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер.: Історія. 2023. Вип. 46. С. 59–70; Безлюдна І.В. «Дитячі будинки УРСР: вихователі vs вихованці (1945–1950-ті рр.)». Наук. записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер.: Історія. Вип. 46, 2023. С. 52–58; Марочко В. Кооперативний ідеал «артільного батька» Миколи Левитського. Український селянин. Зб. наук. пр. 2024. Вип. 31. С. 107–113.

Бондарчук П.М. Особливості релігійної поведінки греко-католиків України (середина 1960-х – середина 1980-х років). Вісник науки та освіти. 2024. №. 5 (23). С. 1648–1662; Смольніцька М. К. Практики управління сільським дитячим будинком у 1947–1953 рр.: локальний досвід. Наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. Ун-ту ім. І. Огієнка: історичні науки. 2024. Т. 43. С. 374–387; Смольніцька М. К. Дитячий будинок у сільському просторі 1947–1953 рр.: локальний досвід. Вісник науки та освіти. 2024. №4.

Крупина В.О. Еволюція системи пільг і привілеїв української номенклатури (1985–1991 рр.). Наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка: істор. науки. 2024. Т. 44. С. 112–124; Юсов С. Аварія на Ленінградській АЕС (1975) у контексті передумов Чорнобиля. Наук. записки ВДПУ. Сер.: Історія. Вип. 50. 2024. С. 136–148. Stiazhkina O. On Hearing and Not Hearing Air-Raid Sirens (transl. by Professor Polly Jones). Oxford History Workshop Journal. 2022. Autumn, vol. 94.

Журавльов Я. Коментар до газети Neue Westfälische (Німеччина) з приводу повномасштабного російського вторгнення // Quasdorf, Anneke. „So schmerzhaft": Wie Ukrainer in Bielefeld um Familien und Freunde bangen. 24.02.2022; Stiazhkina O. "Great Russian Culture": Cancelling, Boycotting, Quarantine// The Oxford Research Centre in the Humanities. 16 May 2023. P.1-16.

Stiazhkina O. Le mythe du Donbass: guerre et résistance dans les régions ukrainiennes de Donetsk et de Lougansk. Le Grand Continent. 2024. №1; Марочко В. Брудершафт Сталіна і Гітлера у роки Голодомору: війна без оголошення. Голодомор та голоди XX ст. в Україні. Україна пам'ятає – світ визнає / Укл. та гол. ред. Б.Блохин. Мюнхен-Тернопіль, 2022. Т.14. С. 283–293.

Марочко В. Жертви Голодомору: «зізнання» начальника УНГО УСРР Олександра Асаткіна / Там само. С. 83–93; Даниленко В.М. Яку роль Москва відводить РПЦ у прагненні упокорити Україну? Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн.1. Київ: Інститут історії України, 2022. С.46–51; Даниленко В.М. Якими були особливості пізньорадянського колоніалізму? / Там само. С.1240–1247.

Даниленко В.М. Які наслідки міграційної експансії росіян в Україні? / Там само. С.1339–1343; Даниленко В.М. Якими є джерела сучасного російського реваншизму? / Там само. С. 1348–1352; Даниленко В.М. Як народжувалася армія сучасної незалежної України? / Там само. С.1352–1357; Даниленко В.М. Які історичні підстави кваліфікувати Росію як терористичну державу? / Там само. С.1446–1450.

Маньковська Р.В. На передовій освітнього фронту: плекаймо майбутнє незалежної України. Освіта і суспільство. 2022. Квітень; Даниленко В.М. Російсько-українська війна і проблема деконалізації України. Драгоманівські історичні студії. Зб. наук. праць молодих істориків. Вип. 8 (12). Київ-Ніжин, 2023. С.9–14.

X. Заключні відомості

Керівник юридичної особи — Смолій Валерій Андрійович, д.і.н., 07.00.01

Перелік осіб-виконавців

Безлюдна Ірина Вікторівна
(д.філософ, 07.00.01)

Бондарчук Петро Миколайович
(д. і. н., 07.00.01)

Васильєва Наталья Федорівна
(07.00.01)

Даниленко Віктор Михайлович
(д. і. н., 07.00.01)

Крупина Віктор Олександрович
(к. і. н., 07.00.01)

Маньковська Руслана Вікторівна
(д. і. н., 07.00.01)

Марочко Василь Іванович
(д. і. н., 07.00.01)

Смольницька Мирослава Костянтинівна
(к. і. н., 07.00.01)

Стяжкіна Олена Вікторівна
(д.і.н., 07.00.01)

Швидкий Василь Павлович
(к.і.н., 07.00.01)

Юсов Святослав Леонідович
(к. і. н., 07.00.01)

Відповідальний за підготовку облікових документів — Юсов С. Л.

Телефон — +38 (098) 002-68-80

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

